

Cuprins

<i>Făt-Frumos din lacrimă.....</i>	<i>7</i>
<i>Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte.....</i>	<i>24</i>
<i>Omul de piatră.....</i>	<i>32</i>
<i>Limir-Împărat.....</i>	<i>40</i>
<i>Măr și Păr.....</i>	<i>60</i>
<i>Omul-de-flori-cu-barba-de-mătase sau povestea lui Făt-Frumos.....</i>	<i>76</i>
<i>Făt-Frumos-cu-moț-în-frunte.....</i>	<i>85</i>

FĂT-FRUMOS DIN LACRIMĂ

de Mihai Eminescu

În vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât în germenii viitorului, pe când Dumnezeu călca încă cu picioarele sale sfinte pietroasele pustii ale pământului, – în vremea veche trăia un împărat întunecat și gânditor ca miazănoaptea și avea o împărăteasă tânără și zâmbitoare ca miezul luminos al zilei.

Cincizeci de ani trecuseră de când împăratul purta război cu un vecin de-ai lui. Murise vecinul și lăsase de moștenire fiilor și nepoților ura și vrajba de sânge. Cincizeci de ani și numai împăratul trăia singur, ca un leu îmbătrânit, slăbit de lupte și suferințe – împărat ce-n viața lui nu răsese niciodată, care nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul soției lui tinere, nici la poveștile glumețe ale ostașilor. Se simțea slab, se simțea murind și n-avea cui să lase moștenirea urii lui. Trist se scula din patul împărătesc, trist mergea la război cu inima neîmblânzită – și împărăteasa sa, rămasă singură, își plângea singurătatea. Părul ei era ca aurul cel mai frumos, iar din ochii ei albaștri și mari curgeau șiroaie de mărgăritare pe o față mai albă ca argintul crinului.

Sculată din patul ei, ea se aruncă pe treptele de piatră ale unei bolte din zid, în care veghea, deasupra unei candelă fumegânde, icoana îmbrăcată în argint a Maicii durerilor. Înduplecată de rugăciunile împărătesei îngenunchate, pleoapele icoanei reci se umeziră și o lacrimă curse din ochiul cel negru al mamei lui Dumnezeu. Împărăteasa se ridică în toată mărirea ei statură, atinse cu buza ei seacă lacrima cea rece și o supse în adâncul sufletului său.

Trecu o lună, trecură două, trecură nouă, iar împărăteasa făcu un fecior alb ca spuma laptelui, cu părul bălai ca razele lunii. Împăratul surâse, soarele surâse și el în înfocata lui împărăție, chiar stătu pe loc, încât trei zile n-a fost noapte, ci numai senin și veselie.

Și-i puse mama numele: Făt-Frumos din lacrimă. Și crescă și se făcu mare ca brazii codrilor. Creștea într-o lună cât alții într-un an.

Când fu destul de mare, puse să i se facă un buzdugan de fier, îl aruncă în sus de despică bolta cerului, îl prinse pe degetul cel mic și buzduganul se rupse-n două. Atunci porunci să i se facă altul, mai greu – îl aruncă în sus aproape de palatul de nori al lunii; căzând din nori, nu se rupse de degetul voinicului.

Atunci Făt-Frumos își luă ziua bună de la părinți, ca să se ducă să se bată el singur cu oștile împăratului dușman. Îmbracă haine de păstor, cămașă de borangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândră pălărie cu flori, cu mărgelile rupte de la găturile fetelor de împărați, își puse-n brâu verde un fluier de doine și altul de hore și, când era soarele de două sulițe pe cer, plecă în lumea largă.

Pe drum horea și doinea, iar buzduganul și-l arunca să spintece norii, de cădea departe, cale de-o zi. Văile și munții se mirau auzindu-i cântecele, apele și ridicau valurile mai sus ca să-l asculte, izvoarele își tulburau adâncul pentru ca fiecare undă să-l audă, fiecare undă să poată cânta ca dânsul.

Spre seara zilei a treia, buzduganul, căzând, se izbi de o poartă de aramă și făcu un vuiet puternic și lung. Poarta se sfărâmă și voinicul intră. Luna răsărise dintre munți și se oglindea într-un lac mare și limpede, ca seninul cerului. În fundul lui se vedea sclipind un nisip de aur, iar în mijlocul lui, pe o insulă de smarald, înconjurat de un crâng, se ridica un mândru palat de marmură ca laptele. O luntre aurită veghea pe undele limpezi ale lacului, lângă poartă. Făt-Frumos se sui în luntre și, vâslind, ajunse până la scările de marmură ale palatului. Pătruns acolo, văzu în boltele scărilor candelabre cu sute de brațe, și-n fiecare braț ardea câte o stea de foc. Pătrunse în sală. În mijlocul ei se afla o masă pe care erau vase săpate din câte-un singur mărgăritar mare; iar boierii care ședea la masă în haine aurite, pe scaune de catifea roșie, erau frumoși ca zilele tinereții și voioși ca horele. Dar mai ales unul dintre ei, cu fruntea încununată cu un cerc de aur, bătut cu diamante, era frumos ca luna unei nopți de vară. Dar mai mândru era Făt-Frumos.

— Bine-ai venit, Făt-Frumos! zise împăratul.

— Bine te-am găsit, împărate. Am venit să ne luptăm, fiindcă destul ai viclenit asupra tatălui meu.

— Ba n-am viclenit asupra tatălui tău, ci întotdeauna m-am luptat în luptă dreaptă. Dar cu tine nu mă voi bate. Mai bine legăm frăție de cruce.

Și se sărutară feciorii de-mpărați în urările boierilor, apoi băură și se sfătuiră.

Zise împăratul lui Făt-Frumos:

— De cine-n lume te temi tu mai mult?

— De nimeni pe lumea asta, în afară de Dumnezeu. Dar tu?

— Eu tot de nimeni, în afară de Dumnezeu și de Mama-Pădurilor. O babă bătrână și urâtă, care umblă prin împărăția mea de mână cu furtuna. Pe unde trece ea, fața pământului se usucă, satele se risipesc, târgurile cad năruite. Mers-am eu asupra ei cu băătălie, dar n-am isprăvit nimic. Ca să nu-mi prăpădească toată împărăția, am fost silit să cad la-nvoială cu ea. Iar azi vine ca să-și ia birul.

Când sună miazănoaptea, fețele mesenilor se posomorâră; fiindcă pe miazănoapte călare, cu aripi vântoase, cu fața zbârcită ca o stâncă scobită de pâraie, c-o pădure-n loc de păr, urla prin aerul cernit Mama-Pădurilor cea nebună. Ochii ei – două nopți tulburi, gura ei – un hău căscat, dinții ei – șiruri de pietre de moară.

Cum venea vuind, Făt-Frumos o apucă de mijloc și o trânti cu toată puterea într-o piuă mare de piatră; peste piuă prăvăli o bucată de stâncă, pe care-o legă din toate părțile cu șapte lanțuri de fier. Înăuntru, baba șuiera și se smulgea ca vântul închis, dar nu-i folosea la nimic.

Făt-Frumos se întoarse la ospăț; când, prin bolțile ferestrelor, la lumina lunii, văzu două dealuri lungi de apă. Ce era? Mama-Pădurilor, neputând să iasă, trecea peste ape cu piuă cu tot. Și fugea mereu, rupându-și cale prin păduri, brăzdând pământul cu o dâră lungă, până ce se făcu nevăzută în depărtarea nopții.

Făt-Frumos ospătă ce ospătă, dar apoi, luându-și buzduganul pe umăr, merse pe dâra lăsată de piuă până ce ajunse lângă o casă frumoasă, albă, care sticlea la lumina lunii în mijlocul unei grădini de flori. Printre flori roiau fluturi ușori, ca niște sclipitoare stele de aur. Lângă prispă stăteau două butoaie cu apă, iar pe prispă torcea o fată frumoasă. Haina ei albă și lungă părea un nor de raze și umbre, părul ei de aur era împletit în cozi lăsate pe spate, iar o cunună de lăcrămioare era așezată pe fruntea ei netedă. Luminată de razele lunii, ea părea muiată într-un aer de aur. Degetele ei ca din ceară albă torceau dintr-o furcă de aur și

dintr-un fuior de o lână ca argintul un fir de o mătase albă, subțire, strălucită, ce semăna mai mult a rază de lună decât a fir de tort. La zgomotul ușor al pașilor lui Făt-Frumos, fata-și ridică ochii albaștri ca undele lacului.

— Bine-ai venit, Făt-Frumos, zise ea. Cât e de mult de când te-am visat! Pe când degetele mele torceau un fir, gândurile mele torceau un vis, un vis frumos!

El se apropie de ea, c-o mână îi cuprinse mijlocul, iar cu cealaltă îi dezmierdă încet fruntea și părul și-i șopti:

— Ce frumoasă ești tu, ce dragă-mi ești! A cui ești tu, fata mea?

— A Mamei-Pădurilor, răspunse ea suspinând. Mă vei iubi tu acum, când știi a cui sunt?

— Ce-mi pasă a cui ești? zise el. Te iubesc.

— Dacă mă iubești, atunci să fugim, zise ea lipindu-se mai tare de pieptul lui.

— Nu-ți fie frică, zise el zâmbind. Unde-i mama ta?

— De când a venit, se zbuciumă în piua în care-ai încuiat-o și roade cu colții lanțurile. Te-nvăț eu ce să facem ca s-o învingi! Vezi tu butoaietele astea două? Unul e cu apă, altul – cu putere. Să le mutăm unul în locul celuilalt. Mama, când se luptă cu vrăjmașii ei, strigă când obosește: „Stai, să mai bem câte-o gură de apă!”. Apoi ea bea putere, în vreme ce dușmanul ei bea apă. Ea nu va ști că le-am mutat și va bea apă când va lupta cu tine.

Precum au zis, așa au și făcut. Făt-Frumos se repezi după casă.

— Ce faci, babă? strigă el.

Baba se smulse din piua-n sus și rupse lanțurile, lungindu-se slabă și mare până-n nori.

— A, ce bine că ai venit, Făt-Frumos! zise ea, făcându-se iar scurtă. Hai la luptă, să vedem cine-i mai tare!

— Hai! zise Făt-Frumos.

Baba-l apucă de mijloc, se lungi repezindu-se cu el până-n nori, apoi îl izbi de pământ și-l băgă în țărână până-n glezne. Făt-Frumos o izbi pe ea și o băgă-n pământ până în genunchi.

— Stai, să mai bem apă, zise Mama-Pădurilor ostenită.

Baba bău apă, Făt-Frumos bău putere, și un fel de foc nestins îi cutreieră cu fiori de răcoare toți mușchii. Cu brațe de fier, o smunci pe babă de mijloc și-o băgă-n pământ până-n gât, apoi o izbi cu buzduganul.

Cerul încărunți de nori, vântul începu a geme rece și a scutura casa cea mică. Șerpi roșii rupeau trăsbind poala neagră a norilor, apele păreau că latră, numai tunetul cânta adânc. Prin acel întuneric des și nepătruns, Făt-Frumos vedea albind o umbră de argint, cu păr de aur despletit, rătăcind, cu mâinile ridicate și palidă. Făt-Frumos o luă pe brațe și începu să fugă cu ea prin furtună. Ajuns lângă grădina împăratului, o puse în luntre, ducând-o ca-ntr-un leagăn peste lac, smulse iarbă și flori din grădină și-i clădi un pat, în care-o așeză ca-ntr-un cuib.

Pe fruntea ei netedă și albă, Făt-Frumos presăra câteva flori albastre, apoi șezu alături cu ea și-ncepu a doini încet. Către amiază, ea deschise ochii încă plini de visuri și-ntinzându-se somnoroasă zise încet, zâmbind:

— Tu ești aici?

— Ba nu sunt aici, nu vezi că nu sunt aici? zise el, lăcrimând de fericire.

Apoi o duse la împărat și i-o arătă, spunându-i că-i mireasa lui. Împăratul zâmbi, apoi îl luă de mână pe Făt-Frumos, ca și când ar fi vrut să-i spună ceva în taină, și-l trase la o fereastră mare, pe care vedea lacul cel întins. Dar nu-i spuse nimic, doar se uită spre luciul lacului și ochii i se umplură de lacrimi.

— Plângi, împărate? zise Făt-Frumos. De ce?

— Făt-Frumos, zise împăratul, binele ce mi l-ai făcut nu ți-l pot plăti nici cu lumina ochilor, oricât de scumpă mi-ar fi, și cu toate astea vin să-ți cer și mai mult.

— Ce, împărate?

— Iubesc o fată frumoasă, dulce ca visele mării – fata Genarului, om mândru și sălbatic, care își petrece viața vânând prin păduri bătrâne. O, pe cât e de aspru el, pe atât e de frumoasă fata lui! Orice încercare de a o răpi a fost în zadar. Încearcă și tu!

— Împărate luminate, ai noroc că Făt-Frumos ți-e frate de cruce. Hai, că mă duc eu să răpesc pe fata Genarului.

Și-și luă cai ageri, cai cu suflet de vânt, Făt-Frumos, și era să plece. Atunci mireasa lui – Ileana o chema – îi zise încet la ureche:

— Nu uita, Făt-Frumos, că pe cât vei fi tu departe, eu voi tot plânge.

El se uită cu milă la ea, o mângâie, dar apoi se avântă pe șaua calului și plecă în lume.

Când se luminează de ziuă, Făt-Frumos văzu că șirul munților dă într-o mare verde și întinsă, iar pe fundul ei se oglindește o măreață stâncă de granit, din care răsare, ca un cuib alb, o cetate frumoasă. De la o fereastră deschisă se zărea un cap de fată, oacheș și visător, ca o noapte de vară. Era fata Genarului.

— Bine-ai venit, Făt-Frumos, zise ea deschizând porțile mărețului castel, astă-noapte mi se părea că vorbesc c-o stea, iar steaua mi-a spus că vii din partea împăratului ce mă iubește.

În sala cea mare a castelului, în cenușa vetrei, veghea un motan cu șapte capete, care, când urla dintr-un cap, se-auzea cale de-o zi, iar când urla din toate șapte, se-auzea cale de șapte zile. Genarul, pierdut în sălbaticile sale vânători, se depărtase cale de-o zi.

Făt-Frumos luă fata în brațe și, punând-o pe cal, zburară amândoi prin pustiul lungului mării. Dar Genarul, om puternic, avea un cal năzdrăvan cu două inimi. Motanul din castel mieună dintr-un cap, iar calul Genarului necheză cu vocea lui de bronz.

— Ce e? îl întrebă Genarul pe calul năzdrăvan.

— Făt-Frumos ți-a furat fata.

— Trebuie să ne grăbim mult ca să-i ajungem?

— Să ne grăbim și nu prea, pentru că-i putem ajunge.

Genarul încălecă și zbură pe urma fugarilor. În curând îi și ajunse.

— Făt-Frumos, zise Genarul, mi-e milă de tine. De data asta nu-ți fac nimic, dar altă dată... ține minte!

Și, luându-și fata alături cu el, pieri în vânt ca și când nici nu fusese.

Dar Făt-Frumos știa drumul înapoi. El se reîntoarce și o găsi pe fată iar singură, însă mai palidă și mai plânsă, încât părea și mai frumoasă. Genarul era dus la vânătoare cale de două zile. Făt-Frumos luă alți cai, chiar din grajdul Genarului.

De data aceasta plecară noaptea. Fugeau cum fug razele lunii peste adâncile valuri ale mării, fugeau prin noaptea pustie și rece ca două visuri dragi; dar prin fuga lor auziră mieunările prelungi ale motanului din vatra castelului. Apoi li se păru că nu mai pot merge, asemenea celor ce vor să fugă în vis și nu pot. Un nor de colb îi cuprinse, fiindcă Genarul venea în galop, mâncând pământul.

Fără să zică o vorbă, îl apucă pe Făt-Frumos și-l azvârli în norii cei negri și plini de furtună ai cerului. Apoi dispăru cu fată cu tot.

Făt-Frumos fu ars de fulgere și nu căzu din el decât o mână de cenușă în nisipul cel fierbinte și sec al pustului. Dar din cenușa lui se făcu un izvor limpede ce curgea pe un nisip de diamant. Pe lângă el, arbori înalți, verzi și stufoși răspândeau o umbră răcoritoare. Dacă cineva ar fi priceput glasul izvorului, ar fi înțeles că jelea într-o lungă doină pe Ileana, împărăteasa cea bălaie a lui Făt-Frumos. Dar cine să înțeleagă glasul izvorului într-un pustiu, unde până-atunci nu călcase picior de om?

Dar, pe vremea aceea, Dumnezeu umbla încă pe pământ. Într-o zi, se vedeau doi oameni călătorind prin pustiu. Hainele și fața unuia străluceau ca alba lumină a soarelui; celălalt nu părea decât umbra celui luminat. Erau Domnul și Sfântul Petre. Picioarele lor înfierbântate de nisipul pustului călcară în răcorosul și limpedele pârâu ce curgea din izvor. Domnul bău din apă, apoi șezură amândoi la umbră. Când se ridicară să meargă mai departe, Sfântul Petre zise: „Doamne, fă ca acest izvor să fie ce-a fost mai înainte”. „Amin!” zise Domnul ridicând mâna sa cea sfântă, după care apoi se depărtară înspre mare, fără a mai privi înapoi.

Ca prin farmec pieriră izvorul și copacii, iar Făt-Frumos, trezit ca dintr-un somn lung, se uită împrejur. Apoi își aduse aminte că făgăduise a răpi pe fata Genarului, așa că se porni și înspre seară ajunse la castel. Fata Genarului plângea, dar, când îl văzu pe Făt-Frumos, fața ei se-nsenină.

— De răpit nu mă poți răpi până ce nu vei avea un cal asemenea celui pe care-l are tatăl meu, pentru că acela are două inimi. Dar eu am să-l întreb de unde are calul, ca să poți găsi și tu unul la fel. Până atunci însă, ca să nu te găsească tatăl meu, te voi preface într-o floare.

Șopti o vrajă dulce, și, cum îl sărută pe frunte, Făt-Frumos se prefăcu într-o floare roșie ca vișina coaptă. Ea-l puse între florile din fereastră, cântând. Tocmai atunci intră și Genarul.

— Ești veselă, fata mea? De ce? întrebă el.

— Pentru că nu mai este Făt-Frumos ca să mă răpească, răspunse ea râzând.

Apoi se așezară să cineze.

— Tată, întrebă fata, de unde ai calul cu care umbli la vânat?

— La ce-ți trebuie să știi? zise el încruntând sprâncenele.

— Știi prea bine, răspunse fata, că nu vreau ca să știi decât numai așa, ca să știi, pentru că acum nu mai e Făt-Frumos să mă răpească.

— Știi tu că nu mă împotrivesc ție niciodată, zise Genarul. Departe de-aici, lângă mare, trăiește o babă care are șapte iepe. Ea ține oameni care să i le păzească un an (cu toate că anul ei nu e decât de trei zile) și, dacă cineva i le păzește bine, îl pune să-și aleagă drept răsplată un mânz – iar de nu, îl omoară. Însă chiar dacă păzește cineva bine iepele, ea-l păcălește pe om, fiindcă scoate inimile din toți caii și le pune într-unul singur, astfel încât păzitorul alege mai întotdeauna un cal fără inimă, care-i mai rău decât unul de rând... Ești mulțumită, fata mea?

— Mulțumită, răspunse ea zâmbind.

Însă Genarul îi aruncă în față o batistă roșie, ușoară, parfumată. Fata se uită mult în ochii tatălui său, ca un om care se deșteaptă dintr-un vis de care nu-și poate aduce aminte: uitase tot ce auzise. Însă floarea din fereastră veghea printre frunzele ei, ca o stea roșie prin încrețiturile unui nor.

A doua zi, Genarul plecă dis-de-dimineasă la vânătoare. Fata sărută floarea roșie și Făt-Frumos se ivi dinaintea ei.

— Ei, știi ceva? o întrebă el.

— Nu știu nimic, zise ea tristă, am uitat tot.

— Însă eu am auzit tot, zise el. Rămâi cu bine, fata mea! În curând ne vom vedea iar.

Făt-Frumos încălecă pe un cal și dispăru în pustii. În arșița cea dogoritoare a zilei, văzu aproape de pădure un țânțar zvârcolindu-se în nisipul fierbinte.

— Făt-Frumos, zise țânțarul, ia-mă și du-mă în pădure, că ți-oi prinde și eu bine cândva. Sunt împăratul țânțarilor.

Făt-Frumos îl duse până în pădure.

Ieșind din pădure, trecu iar prin pustiu de-a lungul mării și văzu un rac atât de ars de soare, încât nu mai avea nici putere să se mai întoarcă-napoi.

— Făt-Frumos, zise el, aruncă-mă în mare, că ți-oi prinde și eu bine cândva. Sunt împăratul racilor.

Făt-Frumos îl aruncă în mare și-și urmă calea. Înspre seară, ajunse la un bordei pe prispa căruia ședea o babă zbârcită.

— Bine v-am găsit, zise Făt-Frumos.

— Bine-ai venit, flăcăule, zise baba ridicându-se. De ce-ai venit? Vrei să-mi paști iepele, poate?

— Da.

— Iepele mele pasc numai noaptea. Uite, chiar de-acum poți să pornești cu ele la păscut... Alături de bordei era săpată o pivniță. Făt-Frumos intră și văzu înăuntru șapte iepe negre ce nu zăriseră nicicând lumina soarelui, care nechezau și băteau din picioare. Încălecând pe una dintre iepe, le mână pe celelalte în aerul întunecos și răcoros al nopții. Dar, încet-încet, simți cum îl cuprinde un somn de plumb, ochii i se împăinjeniră și căzu în iarba pajiștii. Se trezi abia când mijeza de ziuă, iar iepele – nicăieri. Când, văzu ieșind dintr-o pădure-n depărtare cele șapte iepe, alungate de un roi nemărginit de țânțari, și un glas subțire-i zise:

— Mi-ai făcut un bine, ți l-am făcut și eu.

Când se întoarse cu caii, baba se înfurie și țipă la cai: „Ascundeți-vă mai bine, bată-v-ar mama lui Dumnezeu, ca să nu vă mai găsească!”

A doua zi, Făt-Frumos porni cu caii, dar iar căzu și dormi până în zori. Disperat, vede deodată răsărind din fundul mării cei șapte cai, mușcați de-o mulțime de raci.

— Mi-ai făcut un bine, zise un glas, ți l-am făcut și eu.

Făt-Frumos mână caii-n spre casă și văzu iar o priveliște ca-n ziua trecută. Însă roaba babei s-apropie de el și-i zise încet, strângându-l de mână:

— Eu știu că tu ești Făt-Frumos. Să nu mai mănânci din bucatele pe care ți le fierbe baba, pentru că-s făcute cu somnoroasă... Îți fac eu altfel de bucate.

Făt-Frumos făcu întocmai și, spre seară, când era să plece cu caii, își simți ca prin minune capul treaz. Spre miezul nopții se-ntoarse acasă, mână caii în grajd, îi încuie și intră în bordei. Pe vatra cuptorului, în cenușă, mai licăreau câțiva cărbuni. Baba stătea întinsă și părea moartă.

— Uite, zise el către slujnică, a murit baba.

— Aș! răspunse ea suspinând. Adevărat că așa pare. Dar acum e miezul nopții... un somn amorțit îi cuprinde trupul... dar sufletul ei cine știe pe la ce răspântii stă, cine știe pe câte căi vrăjite umblă. Mâine ți se-mplinește anul, ia-mă și pe mine cu dumneata, că ți-oi fi de mare folos. Eu te voi scăpa din multe primejdii pe care ți le pregătește baba.

Fata scoase din fundul unei lăzi vechi o cute¹, o perie și o năframă.

A doua zi de dimineață i se împlinise lui Făt-Frumos anul. Baba trebuia să-i dea unul din cai și-apoi să-l lase să plece. Pe când prânzeau, baba ieși până în grajd, scoase inimile din cei șapte cai și le puse pe toate într-un mânz slab, căruia-i priveai prin coaste. Făt-Frumos se ridică de la masă și, urmând îndemnul babei, se duse să-și aleagă calul. Caii fără inimi erau de un negru strălucit, în timp ce mânzul stătea culcat într-un colț.

— Pe acesta-l aleg eu, zise Făt-Frumos, arătând spre calul cel slab.

— Da' cum, Doamne iartă-mă, să slujești tu degeaba!? zise baba cea vicleană. Alege-ți unul dintre caii ăștia frumoși... oricare-ar fi, ți-l dau.

— Nu, pe acesta-l vreau, zise Făt-Frumos.

Baba scrâșni din dinți.

— Hai, ia-ți-l! zise-n sfârșit.

Făt-Frumos se urcă pe cal cu buzduganul pe umeri și zbură ca un gând, ca o vijelie printre vârtejurile de nisip ce se ridicau în urmă-i. Într-o pădure îl aștepta fata fugită. Făt-Frumos o urcă pe cal și goniră mai departe. Noaptea inundase pământul cu aerul ei cel negru și răcoare.

— Mă arde-n spate! zise fata.

Făt-Frumos se uită înapoi. Dintr-o volbură înaltă, verde, se vedeau nemișcați doi ochi de jăratric, din care ieșeau raze roșii ca focul.

— Aruncă peria, zise fata.

Făt-Frumos o ascultă. Și, deodată, văzură că în urma lor se ridică o pădure neagră și deasă, înfiorată de un lung freamăt de frunze și de un urlet flămând de lupi.

— Înainte! îi strigă Făt-Frumos calului.

Făt-Frumos zbura... zbura neconținut.

— Mă arde-n spate! zise fata c-un geamăt apăsător.

Făt-Frumos se uită și văzu o bufniță mare și sură, din care nu străluceau decât ochii roșii, ca două fulgere.

— Aruncă cutea, zise fata.

¹ Piatră dură, cu care se ascuțea, pe vremuri, coasa (n. red.).

Făt-Frumos o aruncă. Și, deodată, se ridică din pământ un colț sur, drept, neclintit, un uriaș împietrit, cu capul atingând norii. Făt-Frumos vâjâia prin aer așa de iute, încât i se părea că nu fuge, ci cade din înaltul cerului într-un adânc nevăzut.

— Mă arde, zise fata.

Baba găurise stânca într-un loc și trecea prin ea prefăcută într-o funie de fum, al cărei capăt ardea ca un cărbune.

— Aruncă năframa, zise fata.

Făt-Frumos o ascultă. Și, deodată, văzură în urmă un luciul întins, limpede, adânc, în a cărui oglindă bălaie se scaldau luna de argint și stelele de foc. Făt-Frumos auzi o vrajă lungă prin aer și se uită printre nori. Cale de două ceasuri – pierdută în înaltul cerului – plutea încet prin albastrul tăriei Miazănoaptea bătrână, cu aripile de aramă.

Pe când baba înota pe la jumătatea lacului alb, Făt-Frumos aruncă buzduganul în nori și lovi Miazănoaptea în aripi. Ea căzu ca plumbul la pământ și croncăni jalnic de douăsprezece ori.

Luna se-ascuse într-un nor și baba, cuprinsă de somnul ei de fier, se afundă în adâncul cel vrăjit și necunoscut al lacului. Iar în mijlocul lui se ridică o iarbă lungă și neagră. Era sufletul cel osândit al babei.

— Am scăpat, zise fata.

— Am scăpat, zise și calul cel cu șapte inimi. Stăpâne, tu ai izbit Miazănoaptea și a căzut la pământ cu două ceasuri înainte de vreme, iar eu simt sub picioarele mele răscolindu-se nisipul. E primejdios să umbli acum. Mai bine voi culcați-vă, iar eu, cât dormiți, mă voi întoarce la mama, să mai sug înc-o dată laptele cel de văpaie albă, să mă fac iar frumos.

Făt-Frumos îl ascultă. Se dădu jos de pe cal și-și așternu mantaua pe nisipul încă fierbinte. Dar ciudat... ochii fetei se-nfundaseră în cap, oasele feței îi ieșiseră în afară, pielița din oacheșă se făcuse vânătă, mâna-i era grea ca plumbul și rece ca un sloi de gheață.

— Ce-i? o întrebă Făt-Frumos.

— Nimic, zise ea cu glasul stins și se culcă în nisip, tremurând.

Făt-Frumos dădu drumul calului, apoi se întinse și adormi. Cu toate acestea-i părea că nu adormise. Pleoapele i se înroșiseră ca focul și prin ele părea că vede cum luna cobora încet spre pământ, până ce părea o cetate argintie, spânzurată din cer... cu palate înalte, albe... cu

mii de ferestre trandafirii. Și din lună cobora un drum împărătesc, acoperit cu pietriș de argint și bătut cu pulbere de raze.

Iar din întinsele pustii se răscoleau din nisip schelete înalte... învelite în lungi mantale albe, țesute rar din fire de argint. Pe frunți purtau coroane făcute din fire de raze și din spini auriți și lungi... Încălecați pe schelete de cai, mergeau încet-încet... în lungi șiruri... dungi mișcătoare de umbre argintii... și urcau drumul lunii, și se pierdeau în palatele înmărmurite ale cetății din lună.

Atunci i se păru că și fata de lângă el se ridica încet..., că trupul ei se risipea în aer, de nu mai rămâneau decât oasele, că apuca și ea calea luminoasă ce ducea în lună. Se ducea în turburea împărăție a umbrelor, de unde venise pe pământ.

Apoi pleoapele i se înverzira... se înnegrira – și nu mai văzu nimic.

Când deschise ochii, soarele era sus de tot. Fata lipsea și aievea. Dar în pustiu nechezea calul frumos, strălucit, îmbătat de lumina aurită a soarelui, pe care el acu o vedea pentru-ntâia oară. Făt-Frumos se avântă pe el și-n răstimpul câtorva gânduri fericite ajunse la castelul Genarului.

Acum Genarul vâna la șapte zile depărtare. Făt-Frumos o luă pe fată pe cal și o așeză dinaintea lui. Mergeau așa de iute, încât li se părea că pustiu și valurile mării fug, iar ei stau pe loc. Iar motanul se auzi încet, mieunând din toate șapte capetele.

Pierdut în păduri, Genarul își auzi calul nechezând.

— Ce e? îl întrebă.

— Făt-Frumos îți fură fata, răspunse calul năzdrăvan.

— Putem să-l ajungem? întrebă Genarul mirat, pentru că știa că-l omorâse pe Făt-Frumos.

— Nu, răspunse calul, pentru că a încălecat pe un frate de-ai mei, care are șapte inimi, pe când eu n-am decât două.

Genarul își înfipse pintenii adânc în coastele calului, care fugea ca o vijelie. Când îl văzu pe Făt-Frumos în pustiu, îi zise calului:

— Spune-i fratelui tău să-și arunce stăpânul în nori și să vină la mine, că-l voi hrăni cu miez de nucă și-l voi adăpa cu lapte dulce.

Calul Genarului îi necheză ce i se spusese, iar fratele său îi spuse lui Făt-Frumos.

— Zi fratelui tău, zise Făt-Frumos, să-și arunce stăpânul în nori, că-l voi hrăni cu jăratec și-l voi adăpa cu pară de foc.

Calul lui Făt-Frumos necheză către fratele său, iar acesta îl azvârli pe Genar până în nori. Norii înmărmuriră și se făcură palat sur și frumos, iar din două gene de nori se vedeau doi ochi albaștri ca cerul, ce aruncau fulgere. Erau ochii Genarului, exilat în împărăția aerului.

Făt-Frumos domoli pasul calului și așază pe față pe calul tatălui ei. O zi încă, apoi ajunseră în mândra cetate a împăratului.

Lumea-l crezuse mort pe Făt-Frumos și de aceea, când se împrăștie faima venirii lui, ziua-și scaldă aerul în lumină de sărbătoare și oamenii așteptau murmurând, cum vuieste un lan de grâu la suflarea unui vânt.

Dar ce făcuse oare în vremea aceea Ileana împărăteasa? Cum plecase Făt-Frumos, ea s-a închis într-o grădină cu ziduri înalte de fier și acolo, culcându-se pe pietre reci, cu capul pe un bolovan, plânse într-un vas de aur lacrimi curate ca diamantul.

În grădina neudată și necăutată de nimeni, se născură din pietriș sterp, din arșița zilei și din secăciunea nopții, flori cu frunze galbene și cu o culoare stinsă și tulbure – florile durerii.

Ochii împărătesei Ileana, orbiți de plâns, nu mai vedeau nimic. Cine-o vedea, cu părul ei galben și lung, despletit, cine-ar fi văzut fața ei de-o durere mută, săpată parcă cu dalta în trăsăturile ei, ar fi gândit că-i o înmărmurită zână a undelor.

Dar, cum auzi vuietul venirii lui Făt-Frumos, fața ei se-nsenină. Împărăteasa luă o mână de lacrimi din vas și stropi grădina. Ca prin farmec, fruzele se-nverziră ca smaraldul. Florile triste se albiră ca mărgăritarul cel strălucit, iar din botezul de lacrimi luară numele lăcrămioare.

Împărăteasa cea oarbă și albă culese o mulțime de lăcrămioare, pe care apoi, așternându-le lângă vasul de aur, făcu un pat de flori.

Atunci intră Făt-Frumos. Ea se-aruncă la gâtul lui, însă, amuțită de bucurie, nu putu decât să îndrepte asupra-i ochii săi stinși și orbi. Apoi îl luă de mână și-i arătă baia de lacrimi. Luna limpede înflorește ca o față de aur pe seninul cel adânc al cerului. În aerul nopții, Făt-Frumos își spală fața în baia de lacrimi, apoi, învelindu-se în mantaua pe care Ileana i-o țesuse din raze de lună, se culcă în patul de flori. Împărăteasa se culcă și ea lângă el și visă că Maica Domnului desprinsese din cer două vinete stele ale dimineții și i le așezase pe frunte.

A doua zi, ea vedea... A treia zi se cunună împăratul cu fata Genarului. A patra zi avea să fie nunta lui Făt-Frumos.

Trandafirul cel înfocat, crinii de argint, lăcrămioarele ca mărgăritarul, mironosițele vioarele și florile toate se-adună, vorbind fiecare în mirosul ei, și ținură sfat lung cum să fie rochia de mireasă. Mirele-și puse cămașă de tort de raze de lună, brâu de mărgăritare, manta albă ca ninsoarea.

Și se făcu nuntă mândră și frumoasă, cum n-a fost alta pe fața pământului.

Și-au trăit apoi în pace și în liniște ani mulți și fericiți, iar dac-ar fi adevărat ce zice lumea, că pentru feții-frumoși vremea nu vremuește, apoi poate că or fi trăind și astăzi.

